

Etika: 86. Morální revoluce nebo náboženství bez pocitu viny?

Etika

Morální revoluce nebo náboženství bez pocitu viny?

„Obléhání a zničení Jeruzaléma Římany pod velením Tita, 70 n. l.“, David Roberts, 1850.

V roce 586 př. n. l. prolomila babylonská vojska hradby Jeruzaléma a povraždila tisíce lidí. Další tisíce lidí byly odvezeny do vyhnanství v dalekém Babylonu. Slavný Šalomounův chrám byl rozemlet na prach. Král Sedechiáš prchal jako o život, ale daleko se nedostal. Babylonský král přinutil posledního judského krále, aby se díval, jak jsou před jeho očima jeden po druhém zabíjeni jeho synové. Teprve pak byl Sedechiáš oslepen, spoután a odvezen do Babylonu.

Jak mohl milosrdný a všemocný Bůh dopustit, aby se něco takového stalo?

Prorok Jeremiáš měl odpověď. Jahve používal Babylon, aby potrestal hříchy Judy. Jeremiáš tomu

věřil, protože mu to řekl Jahve.

Setkal jsem se s několika lidmi, kteří si byli jisti, že k nim promluvil Bůh. Většina z nich byla v psychiatrických léčebnách nebo na psychiatrických odděleních.

Byl Jeremiáš blázen? Knížata, kněží a dvorní proroci v Jeruzalémě si to určitě mysleli. V jejich očích byl muž z Anatótu nejen blázen, ale navíc zrádce.

Jeremiáš žil v době geopolitické nejistoty. Asyrská říše se zhroutila a Egypťané a Babyloňané soupeřili o to, kdo se stane další velmocí. Kněží, dvorní proroci a knížata v Jeruzalémě vsadili na Egypťany.

„Jeremiáš žil v době geopolitické nejistoty.“

Obě strany se mohly odvolávat na tradici.

Proegyptská strana si brala příklad z Manesese, nejdéle žijícího panovníka v dějinách Judska. Maneses považoval Jahveho za kmenové božstvo, které žilo v Šalomounově bájném chrámu a slíbilo, že bude chránit judského krále, pokud bude z rodu a linie Davidovy.

Maneses vládl v letech 697 až 642 př. n. l. jako vazal Asyrské říše. Nikdy nevynechal žádnou platbu daní. Asyrským bohům dokonce poskytl významné místo v Šalomounově chrámu a podporoval uctívání kanaánských bohů, jako byl Ba'al a Ašera.

Manesesovo náboženství bylo bez jakýchkoli výčitek svědomí. Když chtěl postavit větší palác nebo renovovat svatyni, zotročil několik dalších rolníků a dal jim práci.

Pro lidi, na kterých záleželo (asyrské vládce, kněžské a knížecí vrstvy), byl Manesesův systém báječně úspěšný. Pak ale Maneses ulehl ke svým otcům a na jeho místo nastoupil Amon, jeho syn. Po pouhých dvou letech na trůnu byl Amon zavražděn pracujícím lidem Judska. Protože nový král musel pocházet z Davidova rodu a linie, byl na trůn dosazen Amonův osmiletý syn Joziáš.

Když bylo Joziášovi dvacet let, byla v Šalomounově chrámu objevena „Kniha zákona“. Kniha Zákona, kterou většina badatelů považuje za ranou předlohu Deuteronomia, odsuzovala uctívání jakéhokoli jiného boha než Jahveho. Asyrské modly v chrámu a kanaánské svatyně na venkově musely zmizet.

Ale to byl jen začátek. Kniha Zákona ztotožňovala pravé náboženství s národní pravověrností. V Deuteronomiu je Egypt zemí otroctví a útlu. Při více než padesáti příležitostech bylo Božímu lidu připomenuto, že je osvobozeným otrokem. Proto ctili sobotu. Proto projevovali soucit s přistěhovalci. Proto museli být otroci po šesti letech služby propuštěni s odškodněním v podobě darů v podobě jídla, vína a oblečení.

„Joziášova kampaň národního pokání nakonec přišla

vniveč.“

Joziášova kampaň národního pokání nakonec přišla vniveč. V roce 609 př. n. l. táhl egyptský faraon Necho s obrovským vojskem přes území Judska. Joziáš si uvědomil, že nezávislost Judska je ohrožena, a proto Nechův postup zablokoval.

Egyptané rozdrtili judskou armádu. Joziáš zemřel na bitevním poli. Když se ukázalo, že Babylóňané jsou pro Egyptany příliš silní, Necho ustoupil na jih a udělal si důležitou zastávku v Jeruzalémě. Nastal čas odplaty. Judsko si vybralo Jóachaza, Jóšijášova syna, aby pokračoval v morální revoluci. Necho nechal Joachaza deportovat do Egypta a nahradil ho Joziášovým nejstarším synem Joakimem.

Aby se Joakim mohl stát králem, musel se zříci revolučních způsobů svého otce. Bylo lepší sloužit jako prosperující vazal, jako jeho dědeček Manases, než přijít o všechno kvůli riskantnímu hazardu, jak to udělal Joziáš. Jahve byl opět degradován na kmenové božstvo.

Jeremiáš se rychle stal zastáncem Joziášovy morální revoluce. Prorok se usadil před jeruzalémským chrámem a vyzval své současníky k národnímu pokání.

Jójakím jako roztleskávač Manasesova náboženství neviděl důvod k pokání. V jeho náboženské vizi šlo Jahvemu jen o to, aby na trůnu seděl Davidův syn a aby bzučela mašinerie chrámových obětí. Lhostejný ke Knize zákona Joakim obnovil obchod s otroky.

Jeremiáš byl nemilosrdným kritikem Manasesova náboženství.

Budete krást, vraždit, cizoložit, křivě přísahat, obětovat Baalovi a chodit za jinými bohy, které jste neznali, a pak přijdete a postavíte se přede mne do tohoto domu, který se nazývá mým jménem, a řeknete: „Jsme v bezpečí!“ – jen abyste pokračovali v páchání všech těchto ohavností? Stal se snad tento dům, který se nazývá mým jménem, ve vašich očích doupětem lupičů? (Jeremiáš 7,9-11)

„Cožpak tvůj otec nejedl a nepil a nekonal spravedlnost a právo?“ ptal se Jeremiáš. „Tehdy se mu vedlo dobře. Soudil věc chudých a ubohých, pak bylo dobře. Není to snad k poznání mne, je výrok Hospodinův.“

Prorok vyhlásil Jahveho rozsudek nad Joakimovým odpadlictvím:

*Tvé oči a srdce
se soustředí jen na tvůj nepoctivý zisk,
na prolévání nevinné krve,
a na praktikování útlatu a násilí. (Jeremiáš 22, 15-17)*

Rozzuřen těmito slovy se Jójakím snažil Jeremiáše zabít. Prorok byl na nějaký čas zastrašen, aby mlčel, ale to netrvalo dlouho.

*Řeknu-li: „Nebudu se o něm zmiňovat.
a už nebudu mluvit v jeho jménu,“
pak je ve mně něco jako hořící oheň.
uzavřený v mých kostech;
Jsem unavený z toho, že ho musím zadržovat,*

a nemohu. (Jeremiáš 20,9)

Když jsem v sedmdesátých letech studoval v semináři, byl Roland Bainton předním světovým odborníkem na Martina Luthera. V jedné přednášce na Southern Seminary Bainton přiznal, že Luthera zpočátku považoval za antisemitského podivína. Jeho názor změnila poznámka jednoho staršího profesora. „Rollie, nikdy nepochopíš Luthera, dokud se nebudeš trást.“ Stejně jako Luther byl i Jeremiáš povolán hlásat poselství tak skandálně protismyslné, že posluchače muselo nutně pobouřit.

„Stejně jako Luther byl i Jeremiáš povolán hlásat poselství tak skandálně protismyslné, že posluchače muselo nutně pobouřit.“

Pro Jeremiáše to bylo tak riskantní, že po vzoru Joba proklínal den svého narození. Dokonce se přirovnal k nevinné dívce, kterou si vyhlédlo a svedlo dravé božstvo.

Od dětství se Jeremiáš postupně setkával s tím, co Abraham Heschel nazval „patosem“ Jahveho. Nesl drtivou tíhu judského hříchu, pošetilosti a bolesti v plné síle, Jahveho srdce bylo neustále zlomené. Žít s Jahveho patosem bylo pro proroka víc, než mohl unést. Manasesovo náboženství však bylo jedinou alternativou.

Po čtyřech letech Joakimovy vlády rozdrtili Babylóňané faraónovu armádu v syrském městě Karkémiš. Když zbytky egyptské armády ustoupily k Nilu, Joakim přestal platit daně babylonskému Nabukadnezarovi. Když se však Egyptané vzpamatovali natolik, že zahájili chabou protiofenzívu, Jójakim se vrátil do egyptského hájemství.

Byl to katastrofální krok. Poté, co Nebúkadnesar potlačil egyptské povstání, vytáhl na Jeruzalém. V obavách z nejhoršího uprchly stovky předních judských občanů do Egypta. Po měsících obléhání a hladovění byl Joakim zavražděn vlastními služebníky a jeho tělo bylo hozeno přes městské hradby jako hrůzná mírová oběť Babyloňanům. Nebúkadnesar zbavil Šalomounův chrám veškeré výzdoby a Joakimova syna spolu s tisíci předními občany odvezl do Babylonu.

Na místo Jójakíma nastoupil Sedechiáš, další Jóšijášův syn. Sedechiáš měl na vládu svého otce hezké vzpomínky a Jeremiášovi naslouchal s úctou hraničící s obdivem. Vycházel z Deuteronomia a dokonce se pokusil ukončit obchod s otroky.

To se však ukázalo jako příliš vzdálený cíl. Judská knížata, kněží a proroci zůstali v zajetí Manasesova náboženství. Sedechiáš byl jako pastýř s dobrými úmysly, ale slabou vůlí, který si své radikální názory nechává pro sebe. Podlehl zdrcujícímu tlaku, nakonec obnovil obchod s otroky a připojil se k Egyptu v další nešťastné vzpouře proti Nabukadnezarovi.

„Na judský trůn už nikdy neusedne Davidův syn. Judsko už nebylo.“

Tehdy Sedechiáš ztratil svůj chrám, své město, své syny, své oči a svou svobodu. Už nikdy nebude na judském trůnu sedět Davidův syn. Judsko už nebylo.

Lidé milují Donalda Trumpa, protože nabízí rozhřešení. Nemusí se cítit špatně kvůli otroctví, segregaci, zneužívání původních obyvatel Ameriky, systému trestního soudnictví, rasistickým policistům, misogynii, homofobii, špatnému zacházení s trans dětmi nebo klimatické krizi.

Rozhřešení nabídlo i Manassesovo náboženství. Pokud by měl Jeremiáš pravdu, bylo by zapotřebí pokání, a to v masovém měřítku. Kněží by se museli přiznat, že své Božstvo zlehčili. Proroci by se museli přiznat, že hlásali poselství, které chtěli všichni slyšet. Knížata by musela osvobodit své otroky. A všichni by museli obměkčit svá srdce vůči chudým, vdovám, dětem a přistěhovalcům.

Nestačilo, aby se obměkčilo jen několik srdcí. Stejně jako za časů Joziáše muselo mít pokání celospolečenský dosah. Není divu, že komunita neměla zájem. Protože přední občané Judska byli v této věci zajedno, museli mít pravdu. Ergo, Jeremiáš se zbláznil a my nemáme žádnou výzvu k pokání.

Co kdyby Jeremiášovo kázání vyvolalo druhé reformní hnutí ve stylu Jóšijáše?

Co kdyby Judsko přijalo babylonskou hegemonii jako zjevenou vůli Jahveho? Nedošlo by k masovým deportacím. Šalomounův chrám by přežil, jeho ozdoby by zůstaly neporušené.

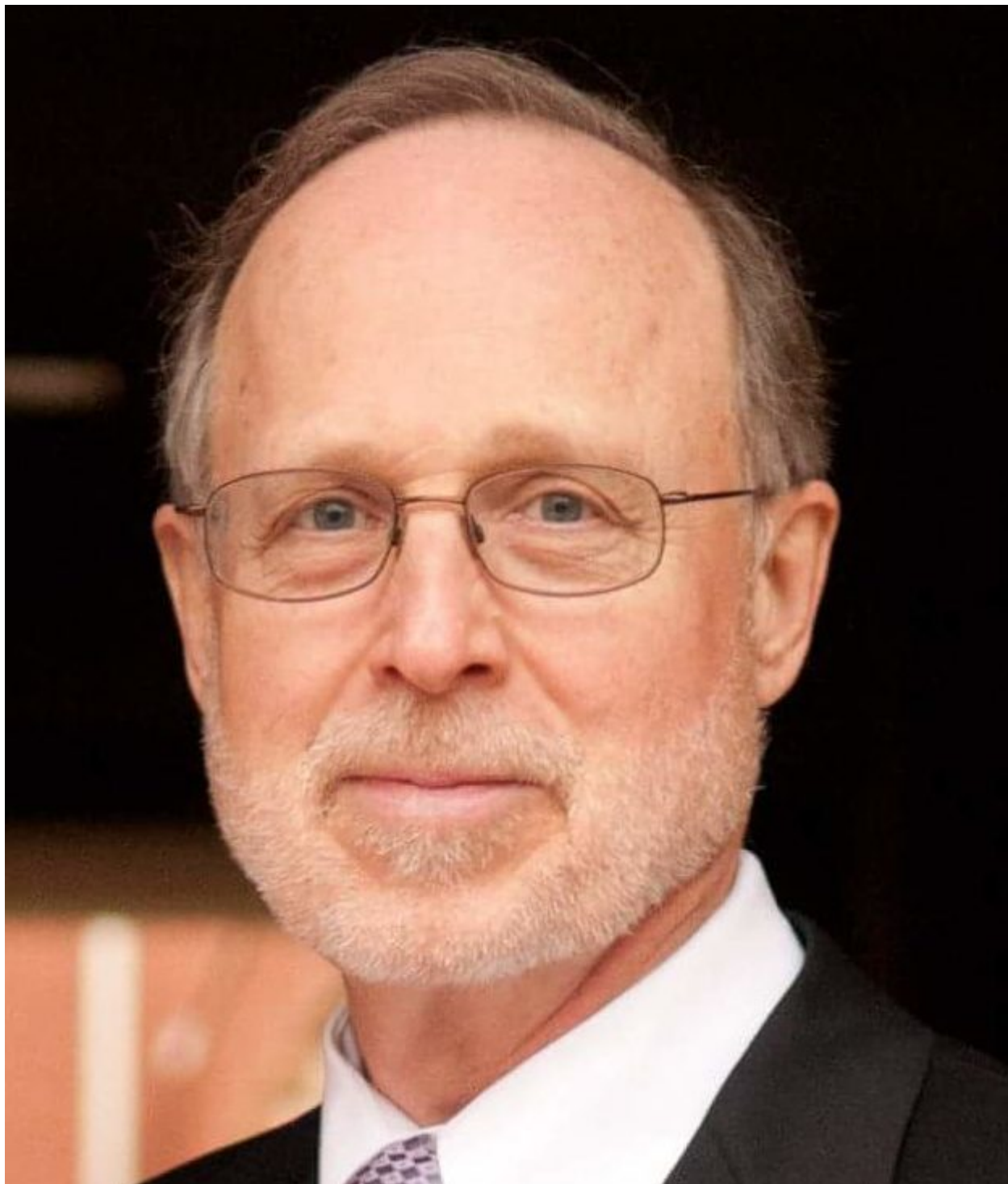
Jóšijášovo náboženství však vyžaduje pokání v celém systému, spravedlnost pro utlačované a ekonomickou spravedlnost.

Revoluce MAGA (*Make America Great Again* – heslo Donalda Trumpa) je reinkarnací Manassesova náboženství a nic jiného než skutečná morální revoluce nás nemůže zachránit.

ALAN BEAN

[Baptist News Global](#)

Alan Bean

Alan Bean

Alan Bean je výkonným ředitelem [Friends of Justice](#), aliance členů komunity, která obhájí reformu trestního soudnictví. Žije v Arlingtonu v Texasu.

Je členem baptistického sboru Broadway ve Fort Worthu v Texasu.

Dr. Alan Bean, který žije v Arlingtonu v Texasu, založil *Friends of Justice* v roce 2000 poté, co se dozvěděl o drogovém zátahu v Tulii v Texasu, kde policie zadržela 47 lidí – 37 z nich byli Afroameričané – na základě falešného svědectví tajného agenta.

Od té doby jeho organizace vedla nezávislá vyšetřování v Tulia Sting a v roce 2006 v případě “Jena Six”, zahrnující skupinu šesti afroamerických studentů, kteří byli odsouzeni za bití bílého studenta na střední škole Jena v Louisianě.

Jako bývalý kazatel Alan Bean říká, že se vždy zajímal o historii náboženství a jeho důsledky pro soudní systém.

Dr. Alan Bean je rodák z Alberty v Kanadě. Navštěvoval *Southern Baptist Seminary* v Louisville, Ky., kde získal doktorát z církevních dějin.

-van-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté – Síť víry](#)